

Mandi Martins, Peppi Saukkola

Vertaistuki lapsensa menettäneille vanhemmille

E-lomakekysely vertaistukijoille

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Kätilö (AMK)

Kätilötyön tutkinto-ohjelma

Opinnäytetyö

16.5.2023

Tekijä	Mandi Martins ja Peppi Saukkola
Otsikko	Vertaistuki lapsensa menettäneille vanhemmille
Sivumäärä	19 + 3 liitettä
Aika	16.5.2023
Tutkinto	Kätilö (AMK)
Tutkinto-ohjelma	Kätilötyön tutkinto-ohjelma
Ohjaajat	Lehtori Pirjo Koski
<p>Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla vertaistukijoiden kokemuksia tuen antamisesta lapsensa menettäneille vanhemmille. Keskitymme erityisesti vertaistukijoiden voimavaroihin sekä haasteisiin. Tavoitteena on tuottaa tietoa aiheesta vertaistukitoiminnan kehittämiseksi. Opinnäytetyö on tehty yhteistyössä Käpy lapsikuolemaperheet ry:n kanssa.</p> <p>Aihetta lähdimme tutkimaan seuraavien tutkimuskysymysten pohjalta: Millaisia voimavaroja tarvitaan vertaistukijan työssä? ja Millaisia haasteita vertaistukija voi kohdata työssään?</p> <p>Opinnäytetyö on toteutettu kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Aineisto on kerätty Käpy ry:n koulutetuilta vertaistukijoilta e-lomake kyselyn avulla. Kyselyyn vastasi yhteensä 34 koulutettua ja oman menetyksen läpi käynyttä vertaistukijaa. Kysely sisälsi myös yhden laadullisen kysymyksen. Tutkimuksen aineistoa käsiteltiin SPSS-ohjelmiston avulla. Tulokset käsitellään opinnäytetyössä kirjallisesti ja havainnollistamisen avuksi graaffisesti.</p> <p>Pystyttiin havaita, että palautteen saaminen tuettavalta, ohjaus, neuvonta ja palaute Käpy ry:n työntekijän taholta, asioiden jakaminen muiden vapaaehtoisten kanssa, virkistystilaisuudet ja tauot vapaaehtoistyöstä vahvistaisivat vertaistukijoiden voimavaroja. Haasteita vertaistukijana toimimisessa aiheuttaa vertaistukijoiden mielestä riittämätön koulutus työhön sekä omaan menetykseen liittyvät raskaat kokemukset.</p> <p>Kyselyyn vastasi 34 lapsensa menettänyttä vertaistukijaa 170:stä vertaistukijasta. Tutkimuksen otos jää siis pieneksi ja on siis epätarkka eikä täysin luotettava.</p>	
Avainsanat	vertaistuki, lapsen kuolema, voimavarat

Author	Mandi Martins and Peppi Saukkola
Title	Peer support for parents who have lost a child
Number of Pages	19 pages + 3 appendices
Date	16.05.2023
Degree	Bachelor of Health Care
Degree Programme	Midwifery
Instructors	Lecturer Pirjo Koski
<p>The purpose of this thesis is to describe the experiences of people providing peer support for parents who have lost their children. We focus especially on the resources and challenges people working as peer supporters face and experience. Our objective is to produce data to develop peer support operations. This thesis is made in collaboration with Child Death Families Finland Käpy ry.</p> <p>We began to study this topic on the basis of two research questions: what kind of resources are needed in the work of a peer supporter and what kind of challenges can a peer supporter face in their work.</p> <p>This thesis is implemented with quantitative research, also known as numeral research. The material for this thesis has been collected via an e-form from Käpy ry's trained peer supporters who have gone through child loss themselves. 34 people responded to the survey. The survey included one qualitative research question. The material of this study was processed with SPSS-software. The results in this thesis are presented in writing and graphically.</p> <p>From the results it was detected that the factors affirming peer supporters' resources are receiving feedback from the supported person, guidance, counseling, and feedback from a Käpy ry worker, sharing experiences with other volunteers, recreational occasions and breaks from volunteer work. According to the peer supporters, the things that create challenges are a lack of training and the painful experiences regarding the loss of their own child.</p> <p>Out of 170 peer supporters 34 answered the survey's questions. Therefore the sample size of the study is somewhat small, imprecise and not entirely reliable.</p>	
Keywords	peer support, death of a child, resource

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Vertaistuki lapsensa menettäneille vanhemmille	2
3	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite	3
4	Opinnäytetyön menetelmät	3
4.1	Määrällinen tutkimus	3
4.2	E-lomakkeen kuvaus ja aineiston keruu	4
4.3	Aineiston analyysi	5
5	Tulokset	6
5.1	Vertaistukijoiden kuvailua	6
5.2	Vertaistukijoiden voimavarat	9
5.3	Vertaistukijoiden kokemat haasteet työssä	11
5.4	Johtopäätökset	13
5.5	Jatkotutkimusaiheita	15
6	Pohdinta	15
6.1	Tulosten tarkastelu	15
6.2	Luotettavuus	15
6.3	Eettisyys	16
6.4	Kehittämisehdotukset	17
6.5	Ammatillinen kasvu	17
	Lähteet	19
	E-lomake	1
	Tiedonhaku- ja taulukko	1
	Tiedote tutkimuksesta	1

1 Johdanto

Opinnäytetyömme aiheena on vertaistuki lapsensa menettäneille vanhemmille. Lapsikuolleisuus Suomessa on hyvin alhaista. Tilastollisesti Suomessa vuosina 2016–2019 menehtyi elävänä syntyneistä lapsista kaksi lasta 1000:tta lasta kohden (Globalis 2020).

Vanhempien saamasta vertaistuesta on tehty aiempia tutkimuksia. Vanhemmat kokevat lapsen menettämisen jälkeen saamansa vertaistuen sisältävän yhteenkuuluvuutta ja ymmärrystä. Vertaistuki on tärkeässä roolissa kuoleman käsittelyssä ja merkityksellinen vanhempien selviytymisessä. (Parviainen & Kaunonen & Aho 2012.) Lapsen kuolema vaikuttaa perheeseen kokonaisvaltaisesti (Joronen & Rantanen & Risunen & Aho 2017).

Käpy lapsikuolemaperheet ry tarjoaa vertaistukea perheille, jotka ovat kokeneet lapsen kuoleman raskauden loppuvaiheessa, lapsen ollessa vauva, lapsi, nuori tai nuori aikuinen. Jokainen, joka on menettänyt lapsensa voi olla yhteydessä Käpy vertaistukiyhdistykseen. Yhdistyksellä toimii 170 vapaaehtoista ympäri Suomea. Vapaaehtoiset ovat koulutettuja, lapsen menetyksen läpikäyneitä vertaistukijoita, jotka ovat kokeneet menetyksen vähintään vuotta ennen vertaistukijaksi ryhtymistä. Käpy ry järjestää vertaistapaamisia, vertaistukiryhmiä, vertaistukiviikonloppuja sekä välittää tukihenkilöitä. (Käpy 2022.)

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla vertaistukijoiden kokemuksia tuen antamisesta lapsensa menettäneille vanhemmille. Keskitymme erityisesti vertaistukijan voimavaroihin sekä haasteisiin. Opinnäytetyön aineisto kerätään vertaistukijoilta e-lomakkeen avulla yhteistyössä Käpy- lapsikuolemaperheet ry:n kanssa

Tavoitteena on tuottaa tietoa aiheesta vertaistuen kehittämiseksi. Opinnäytetyön tuloksista hyötyvät vertaistukijat. Tuloksia voidaan myös hyödyntää sosiaali- ja terveysalan koulutuksessa.

Opinnäytetyön suunnitelma on aloitettu keväällä 2022 ja opinnäytetyö toteutetaan syksyllä 2022. Tulokset raportoidaan keväällä 2023.

2 Vertaistuki lapsensa menettäneille vanhemmille

Lapsen kuolema on vaikea ja traumaattinen elämänmuutos vanhemmille. Suomessa lapsen kuolema koskettaa noin muutamaa sataa perhettä vuosittain. (Manninen & Aho 2018.) Lapsen kuolema vaikuttaa perheen toimintaan kokonaisvaltaisesti (Joronen & Rantanen & Risunen & Aho 2017). On todettu, että lapsen kuolema on yksi kuormittavimmista menetyksistä, mitä äiti voi elämässään kokea (Aho & Kaunonen & Paavilainen 2011). Selviytyminen lapsen kuolemasta on yksilöllinen ja voimakas prosessi. Selviytymiseen vaikuttaa vanhempien oma selviytymismekanismi sekä lapsen kuolemasta kulunut aika. (Aho & Kaunonen & Malmisuo 2018.)

Lapsen kuoleman jälkeen vanhempien suru on syvää, yksilöllistä ja monimuotoista. (Savolainen & Kaunonen & Aho 2013). Tutkimuksissa todetaan usein surun perustuvan yksilön kokemukseen. Jokaisella on oma tapansa käsitellä surua. (Kekäläinen & Kaukonen & Aho 2016). Sureva käyttää erilaisia selviytymiskeinoja surun kohtaamiseen ja välttämiseen. Surun keskellä on koettu lohduttavana muistojen ja uudenlaisen suhteen luominen menehtyneeseen lapseen. (Savolainen & Kaunonen & Aho 2013.) Lapsen vanhempien on otettava huomioon myös surun mahdollinen eriaikaisuus ja yksilölliset surureaktiot. (Kekäläinen & Kaukonen & Aho 2016).

Vertaistuki perustuu siihen, että kokemuksia ja ajatuksia jaetaan samoja asioita kokeneiden ihmisten kanssa. Vertaistuen tärkeitä elementtejä ovat kuunteleminen sekä kertominen. Samojen asioiden kokeminen ja asioiden käsittely luo ymmärrystä. (Terveyskylä 2022.) Lapsen kuoleman jälkeen vertaistueella on todettu olevan pitkäaikaisia ja positiivisia vaikutuksia (Aho & Kaunonen & Paavilainen 2011).

Lapsen kuoleman jälkeen vanhemmat saavat tukea esimerkiksi perheeltä, ystävilta ja toisiltaan. On kuitenkin havaittu, että läheisten on ollut vaikea tukea vanhempia. Tärkeänä tuen muotona onkin koettu tuki vertaisilta ja ammattiauttajilta. (Manninen & Aho 2018.) Aiemmat tutkimustulokset puoltavat sitä, että vertaistuesta on myönteisiä vaikutuksia vanhemmille (Parviainen & Kaunonen & Aho 2012). Vanhemmat osallistuvat tukiryhmiin, koska ne tuovat mahdollisuuden olla yhteydessä ikätovereihin ja he saavat yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Klarare & Carlsson & Mattsson 2020). Vanhempien mukaan vertaistuen saannissa on kuitenkin vielä kehitettäviä asioita ja kohtaamattomuutta. (Parviainen & Kaunonen & Aho 2012).

Vertaistukija on henkilö, joka on käynyt läpi samanlaisen kokemuksen kuin tuettava. Vertaistukijan roolissa oleva henkilö on käsittelyprosessissa kuitenkin jo pidemmällä.

(Terveyskylä 2022a.) Vertaistukija ymmärtää tuettavan tilannetta eri tavoin kuin muut, koska taustalla on samankaltainen kokemus tuettavan henkilön kanssa (Mielenterveyden keskusliitto). Vertaistukijan tehtävänä on keskittyä kuuntelemiseen ja omien kokemusten jakamiseen tuettavan haluamalla tahdilla (Terveyskylä 2022a).

Voimavara-ajattelun päämääränä on vahvistaa myönteistä tapaa suhtautua itseensä sekä kohdata kuormittavia tilanteita ja elämän haasteita. Keskeisiä elementtejä ovat tavoitteellisuus ja toiveikkaus. Voimavarat voivat liittyä esimerkiksi arvomaailmaan, ihmissuhteisiin ja unelmiin. (Terveyskylä 2020.) Perheen sisäisiä voimavaroja voivat olla perheen sisäiset suhteet, ongelmanratkaisutaidot, elämäntavat sekä taloudellinen tilanne. (Palokangas & Haaranen & Pietilä & Häggman-Laitila 2018). Löytämällä ja tunnistamalla omat voimavarat niitä voidaan vahvistaa, vaalia ja hyödyntää. (Terveyskylä 2020).

3 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoite

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kuvailla vertaistukijoiden kokemuksia tuen antamisesta lapsensa menettäneille vanhemmille.

Tavoitteena on tuottaa tietoa aiheesta Käpy-yhdistykselle vertaistuen kehittämisen tueksi. Opinnäytetyön tuloksista hyötyvät vertaistukijat. Tuloksia voidaan myös hyödyntää sosiaali- ja terveysalojen koulutuksessa.

Tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia voimavaroja tarvitaan vertaistukijan työssä?
2. Millaisia haasteita vertaistukija voi kohdata työssään?

4 Opinnäytetyön menetelmät

4.1 Määrällinen tutkimus

Kvantitatiivisen eli määrällisen tutkimuksen avulla ratkotaan prosenttiosuuksiin ja lukumääriin liittyviä kysymyksiä. Menetelmä edellyttää riittävän suuren otoksen. Aineisto kerätään standardoiduilla tutkimuslomakkeilla, joissa on valmiit vastausvaihtoehdot. Tulokset kuvataan numeeristen suureiden avulla ja

havainnollistetaan kuvioihin ja taulukoihin. Tutkimuksessa pyritään selvittämään ilmiössä tapahtuvia muutoksia sekä asioiden välisiä riippuvuuksia. (Heikkilä 2014: 15).

4.2 E-lomakkeen kuvaus ja aineiston keruu

Tutkimus toteutettiin e-lomakkeen avulla Käpy lapsikuolemaperheet ry:n kanssa yhteistyössä. E-lomake kyselyyn vastasivat Käpy lapsikuolemaperheet ry:n vertaistukijat. E-lomake täytettiin anonyymisti. Teimme opinnäytetyössämme käytettävän e-lomakekyselyn Metropolian ammattikorkeakoulun valmiiseen pohjaan. E-lomakekysely koostui valintakysymyksistä sekä yhdestä avoimesta kysymyksestä (Liite 1).

Varsinaisen lomakkeen lisäksi lomakkeeseen sisältyi saatekirje, tutkittavan informointilomake sekä suostumus osallistumisesta opinnäytetyöhön. Saatekirjeen tavoitteena oli motivoida vastaajaa kyselylomakkeen pariin (Heikkilä 2014: 59). Saatekirjeessä kerroimme, keitä olemme sekä kuka on yhteistyökumppanimme. Toimme ilmi luottamuksellisuuden ja lopussa kiitimme kyselyyn vastaamisesta (Liite 2).

Lomakkeen alussa kysyttiin vastaajan taustatietoja: sukupuoli, ikä, kuinka kauan on toiminut vertaistukijana ja kuinka kauan omakohtaisesta kokemuksesta oli kulunut ennen ryhtymistä vertaistukijaksi. Vastaajilta tiedusteltiin, mitkä asiat motivoivat heitä vertaistukijana toimimisessa sekä miten voimavaroja voitaisiin vahvistaa. Avoimella kysymyksellä vastaajilta kysyttiin, mitkä asiat he kokevat haastavina toimiessaan vertaistukijoina. taulukko?

Kysymykset ja vastausvaihtoehdot muotoiltiin yhdessä Käpy lapsikuolemaperheet ry:n työntekijöiden ja toiminnanjohtajan kanssa. Tavoitteena oli, että tulokset auttaisivat mahdollisimman hyvin kehittämään järjestön vertaistukitoimintaa. Näin takasimme myös oikean termistön käytön.

Taulukko 1.

E-lomakkeen kysymykset sisäistettynä tutkimuskysymyksiin

Tutkimuskysymykset	E-lomakkeen kysymykset
Taustatiedot	<ul style="list-style-type: none"> - Sukupuoli - Ikä - Kuinka kauan olet toiminut vertaistukijana?

	- Kuinka kauan omakohtaisesta menetyksestä oli ehtinyt kulua ennen kuin ryhdyit vertaistukijaksi?
1. Millaisia voimavaroja tarvitaan vertaistukijan työssä?	- Mitkä asiat motivoivat sinua vertaistukijana toimimisessa? - Miten voimavarojasi vertaistukijana voisi vahvistaa?
2. Millaisia haasteita vertaistukija voi kohdata työssään?	- Mitkä asiat koet haastavana työskennellessäsi vertaistukijana?

Toteutimme kyselyn yhteistyössä Käpy lapsikuolemaperheet ry:n kanssa. E-lomake kysely lähetettiin Käpy lapsikuolemaperheet ry:n toimesta noin 170:lle yhdistyksessä toimivalle koulutetulle vertaistukialle. Vastaajilla oli kaksi viikkoa aikaa vastata kyselyyn syksyllä 2022.

Keskeiset käsitteet työssämme ovat lapsen menettäminen, kuolema, vertaistuki, vertaistuen antaminen, suru, vanhemmat ja voimavarat. Hakusanoina olemme käyttäneet sanoja peer support after death, death of a child, lapsen kuolema, lapsen kuoleman jälkeen ja voimavarat. Tiedonhaku-aulukko on liite 2.

4.3 Aineiston analyysi

Opinnäytetyön aineisto analysoitiin Statistical Product and Service Solutions eli SPSS-ohjelmaa käyttäen. SPSS-ohjelma on tilastollinen ohjelmistoalusta, jonne syötimme e-lomakkeen avulla kerätyt tulokset. SPSS-ohjelman avulla keräsimme tulokset yhteen ja analysoimme saatua tietoa. (IBM SPSS Statics 2022.) Hyödynsimme opinnäytetyössämme erilaisia kuvaajia sekä suhteellista ja absoluuttista jakaumaa.

Määrällisen aineiston tuloksia analysoitiin frekvenssijakaumataulukkoilla, prosentuaalisesti ja taustoja peilaten ristiintaulukoinnilla. Ristiintaulukoinnilla selvitetään kahden tuloksen välistä yhteyttä ja Khiin neliö -testillä tarkastellaan muuttujien välistä tilastollisesti merkityksellistä yhteyttä ja sitä, riippuvatko ne toisistaan (Heikkilä 2014: 12–41). Selvitimme, oliko vertaistukijan iällä, vertaistukijana toimitulla ajalla tai omakohtaisesta menetyksestä kuluneella ajalla vaikutusta siihen, miten voimavaroja vertaistukijana työskentelyssä voisi vahvistaa sekä mitkä asiat motivoivat vertaistukijana toimimisessa.

Avoimen kysymyksen kohdalla hyödynnettiin laadullisen tutkimuksen sisältöanalyysia. Laadullisen kysymyksen aineiston keruun tavoitteena on kerätä tutkimuksen kannalta oleellista materiaalia aineiston analyysiin. Sisällönanalyysia käytetään menetelmänä laadullisen tutkimuksen aineiston analysoinnissa. Sisältöanalyysi soveltuu useiden erilaisten materiaalien analysoimiseen, kuten määrällisen tutkimuksen avoimiin kysymyksiin. Tavoitteena on kuvata tutkimusmateriaali pelkistetyssä, tiivistetyssä ja yleisessä muodossa. Sisältöanalyysin päävaiheita ovat valmistelu-, analysointi- ja raportointivaiheet. (Elo & Tuhmola & Kajula & Kääriäinen 2022.)

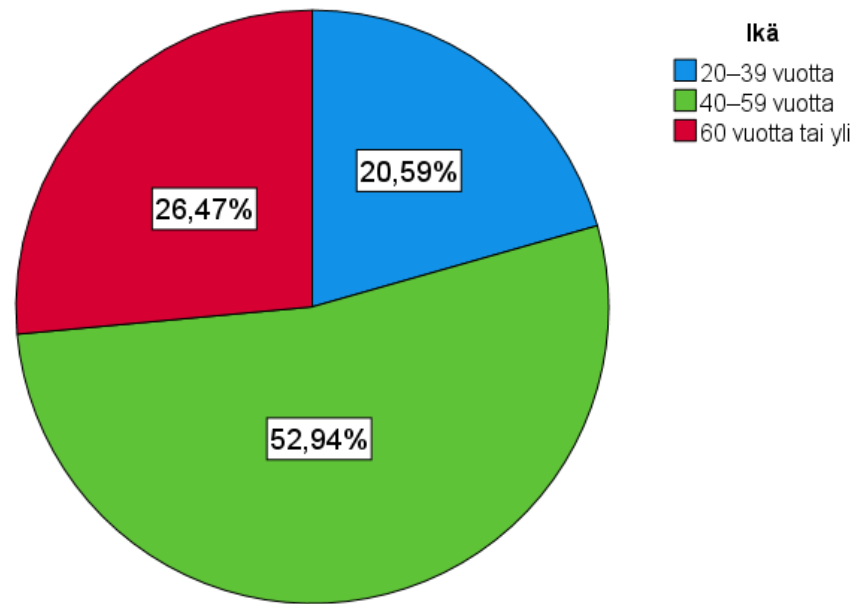
Alkuperäisilmaisut pelkistettiin poistamalla ylimääräiset täytesanat. Pelkistysvaiheessa kiinnitettiin huomiota erityisesti siihen, että sisältö ei muuttuisi omien tulkintojemme vuoksi. Aineiston pelkistämisen jälkeen aineisto ryhmiteltiin ensin alaluokkiin, minkä jälkeen samansisältöiset luokat yhdistettiin yläluokiksi. (Elo & Tohmola & Kajula & Kääriäinen 2022). Sisältöanalyysin etenemistä havainnoimme taulukoilla (Taulukko 3,4 ja 5). Luokittelun perusteena käytimme vertaistukitoimintaan liittyviä haasteita. Kaikki sisällönanalyysin tulokset avasimme sanallisesti.

5 Tulokset

5.1 Vertaistukijoiden kuvailua

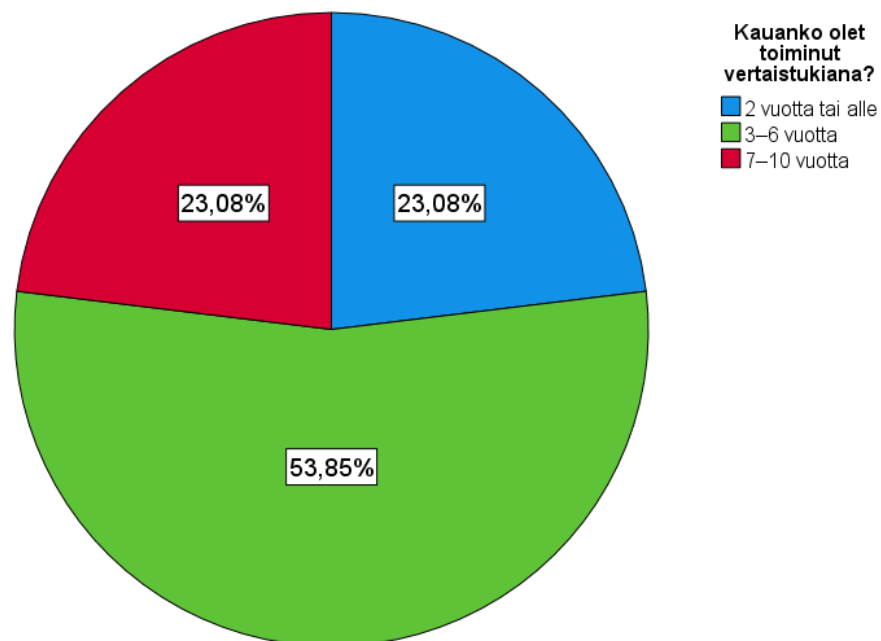
Kyselyyn vastasi yhteensä 34 Käpy lapsikuolemaperheet ry:n vertaistukijaa. Vastaajia oli alun perin 35. Tarkastellessa tuloksia havaittiin kahden vastauksen olevan täysin identtisiä. Tulosten luotettavuuden varmistamiseksi toinen samanlaisista vastauksista jätettiin huomioimatta tuloksia analysoidessa.

Kyselyyn vastanneista suurin osa oli naisia. Naisia oli 33 (97,1 %) ja miehiä vain yksi (2,9 %). Vastaajia oli edustettuna kolmessa eri ikäluokassa. Vastaajista seitsemän oli 20–39-vuotiaita (20,5 %), 18 40–59-vuotiaita (52,9 %) ja yhdeksän 60-vuotiaita tai yli (26,5 %). Kyselyyn vastanneista suurin osa eli kahdeksantoista henkilöä kuului ikäluokkaan 40–59-vuotiaat. (Kuvio 1)

Kuvio 1. Vastaajien ikäjakauma

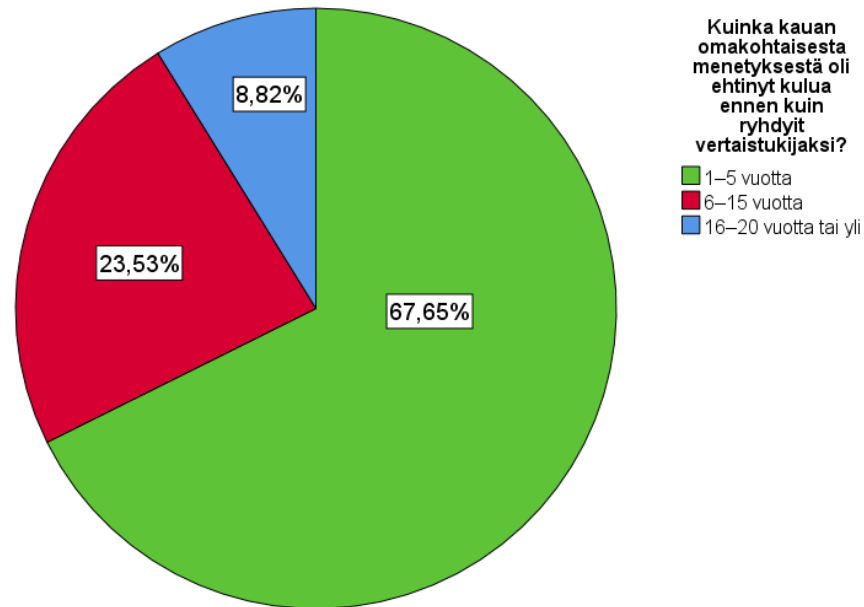
Vastaajista kuusi oli toiminut vertaistukijana 2 vuotta tai alle (23,08 %), 14 vastaajaa 3–6 vuotta (53,85 %) ja 14 vastaajaa 7–10 vuotta (23,08 %). Yli puolet vastaajista oli toiminut vertaistukijana 3–6 vuoden ajan. (Kuvio 2)

Kuvio 2. Vastaajien toimimisaika vertaistukijana

Vastanneista vertaistukijoista 23 vertaistukijaa (67,65 %), oli aloittanut tehtävän vertaistukijana, kun omasta menetyksestä oli kulunut 1–5 vuotta. Toiseksi eniten vastaajista, eli kahdeksan henkilöä, oli aloittanut vertaistukijana toimimisen 6–15 vuoden jälkeen omasta menetyksestä, tähän ryhmään kuului kahdeksan vastaajaa.

Kolme vastaajaa aloitti vertaistukitehtävän, kun omasta menetyksestä oli kulunut 16–20 vuotta tai yli. (Kuvio 3)

Kuvio 3. Vastaajien jakauma omakohtaisesta kokemuksesta kuluneen ajan mukaan

Vastaajilta tiedusteltiin valmiiden vaihtoehtojen pohjalta, mitkä asiat motivoivat heitä vertaistukijoina. Vastausvaihtoehdoista vastaaja sai valita useamman itselle mieluisan. Kaikkein motivoivimpana asiana vastaajien kesken pidettiin halua tukea muita surevia. Tämän vaihtoehdon oli valinnut 85,29 % vastaajista. 61,76 % vastanneista koki motivoivaksi sen, että on aikoinaan itse saanut tukea ja nyt haluaa antaa sitä muille. Halua muistella ja kunnioittaa oman lapsen muistoa vertaistukitehtävän kautta koettiin 55,88 % mielestä merkittävänä asiana. Kokemusta toiminnan merkittävydestä pidettiin motivoivana asiana myös 55,88 % mielestä.

Vastanneista 29,41 % koki, ettei itse ole saanut tarpeeksi tukea ja nyt haluaa vaikuttaa muiden tuen saantiin. Halun tehdä vapaaehtoistyötä oli valinnut 26,47 % vastaajista. Vähiten vaihtoehtoista oli valittu halua tarkastella omaa menetystä (20,59 %) ja halua olla osana vapaaehtoisten yhteisöä (8,82 %).

Kuvio 4. Mitkä asiat motivoivat vertaistukijana toimimisessa?

5.2 Vertaistukijoiden voimavarat

Vertaistukijoiden voimavaroista ja niiden vahvistamisesta kysyttiin e-lomakkeella kysymyksellä ”Miten voimavarojasi vertaistukijana voisi vahvistaa?”.

Vastausvaihtoehdoista pystyi valitsemaan useamman itselleen sopivan. Kysymyksen vastausvaihtoehdot käytiin etukäteen läpi yhdessä Käpy ry:n kanssa.

Vastausvaihtoehdot olivat: palautteen saanti tuettavalta, ohjaus, neuvonta ja palaute Käpy ry:n työntekijän taholta, lisäkoulutus, asioiden jakaminen muiden vapaaehtoisten kanssa, virkistystilaisuudet, oma vertaistukiryhmä vapaaehtoisille, tauot vapaaehtoistyöstä, työnohjaustapaamiset livenä omalla paikkakunnalla, työnohjaustapaamiset etänä, työntekijän/ammattilaisen ohjaama kurssi, jossa ohjattu voimavarahetkiä ja läsnäoloharjoitteita (etänä tai livenä), mahdollisuus ”kehityskeskusteluun” työntekijän kanssa (esim. kerran vuodessa), mahdollisuus osallistua aihetta ja surua käsitteleviin tapahtumiin (esim. elokuvat, näyttelyt, teatteriesitykset), yhteinen illallinen muiden vapaaehtoisten kanssa, kuukausittaiset etätapaamiset työntekijän ja vapaaehtoisten kanssa (”torstaiteet”).

Vastaajista 58,8 % koki palautteen saamisen tuettavalta vahvistavan voimavaroja vertaistukijana toimimisessa. Ohjauksen, neuvonnan ja palautteen saamisen Käpy ry:n työntekijän taholta koettiin vahvistavan voimavaroja 44,1 % mielestä. Vastaajista 41,2 % uskoi lisäkoulutuksen vahvistavan voimavaroja. Puolet (50 %) vastaajista ajatteli, että asioiden jakaminen muiden vapaaehtoisten kanssa vahvistaisi voimavaroja.

Virkistystilaisuudet nähtiin vahvistavana tekijänä 50 % mielestä. Vastaajista 44,1 % ajatteli, että tauot vapaaehtoistyöstä vahvistaisi voimavaroja. 70,6 % koki, että oma vertaistukiryhmä vapaaehtoisille ei vahvistaisi voimavaroja vertaistukijan työssä. Vastaajista 67,6 % ei uskonut, että työnohjaustapaamiset kasvotusten omalla paikkakunnalla vahvistaisi vertaistukijan voimavaroja. 67,6 % vastaajista oli sitä mieltä, ettei työntekijän/ammattilaisen ohjaama kurssi, jossa olisi ohjattuja voimavarahetkiä ja läsnäoloharjoitteita, vahvistaisi voimavaroja. Vertaistukijoista 82,4 % oli sitä mieltä, ettei työnohjaustapaamiset etänä toimisi, eikä kehityskeskustelu työntekijän kanssa (esim. kerran vuodessa) vahvistaisi voimavaroja. Vastaajista 58,8 % koki, ettei mahdollisuus osallistua aihetta ja surua käsitteleviin tapahtumiin (esim. elokuvat, näyttelyt, teatteriesitykset) vahvistaisi voimavaroja. Yhteinen illallinen muiden vapaaehtoisten kanssa koettiin 76,5 % mielestä toimimattomana vaihtoehtona voimavarojan vahvistamiseen. Kuukausittaiset etätapaamiset työntekijän ja vapaaehtoisen kanssa (niin kutsuttu ”torstaiteet”) koettiin 91,2 % mielestä niin, ettei tapahtuma vahvista voimavaroja.

Kuvio 5. Miten vertaistukijan voimavaroja voisi vahvistaa?

5.3 Vertaistukijoiden kokemat haasteet työssä

Vertaistukijoiden kokemia haasteita vertaistukijan työssä selvitettiin e-lomakkeen avoimella kysymyksellä ”Mitkä asiat koet haastavana toimiessasi vertaistukijana?”. Kyselyyn vastanneista 17 oli vastannut kysymykseen. Vastajien alkuperäiset ilmaisut pelkistettiin. Pelkistetyssä ilmaisussa pyrittiin tiivistämään vastaajan tuoma haaste niin, että ilmaisun alkuperäinen olennainen ja merkitsevä sisältö säilyy.

Taulukko 2. Esimerkkejä aineiston pelkistämisestä

Alkuperäinen ilmaisu	Pelkistetty ilmaisu
”Kaipaen nimenomaan ammatillista osaamista ja koulutuksia oman elämäkokemuksen lisäksi.”	Ammatillisen osaamisen puute oman elämäkokemuksen lisäksi
”Päivittäisin siis mielelläni vuosittain tai joka toinen vuosi omaa osaamistani.”	Tiedon päivittämisen puute
”Tietoa ihmisen mielen toiminnasta kaipaa lisää. esim. syyllisyyden kokemus, traumaan liittyviä kysymyksiä.”	Tiedon puute ihmisen mielen toiminnasta

”Jos itsellä raskas vaihe, niin miten jaksaa tukea toista”	Omat raskaat vaiheet elämässä
”Välillä oma suru lyö yli ja tarvitsisin taukoa”	Oma suru
”Kävyn kautta psykologi tms. jonka kanssa voisi välillä purkaa asioita ja saada tukea tukihenkilönä toimimiseen”	Tuen puute tukihenkilönä toimimiseen

Pelkistämisen jälkeen aineisto luokiteltiin. Luokittelussa käytimme ala- ja yläluokkia. Pelkistetyt ilmaisut luokiteltiin niitä mahdollisimman hyvin kuvaaviin alaluokkiin. Luokittelu perusteena käytimme vertaistukitoimintaan liittyviä haasteita.

Taulukko 3. Esimerkki aineiston ryhmittelystä alaluokkiin

Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Ammatillisen osaamisen puute oman elämäkokemuksen lisäksi Tiedon päivittämisen puute Tiedon puute ihmisen mielen toiminnasta	Koulutus vertaistukijan tehtävään
Omat raskaat vaiheet elämässä Oma suru Tuen puute tukihenkilönä toimimiseen	Oma jaksaminen ja surutyö

Taulukko 4. Esimerkki alaluokkien ryhmittelystä yläluokkiin

Alaluokka	Yläluokka
Koulutus vertaistukijan tehtävään	Riittämätön koulutus työhön
Osaaminen tuettavan ohjaamisessa eteenpäin ammattiavun piiriin	
Oma jaksaminen ja surutyö	Omaan menetykseen liittyvät raskaat kokemukset
Pitkä aika omasta menetyksestä	

Vertaistukijoiden esiin tuomat haasteet ryhmiteltiin viiteen yläluokkaan: omaan menetykseen liittyvät raskaat kokemukset, riittämätön koulutus työhön sekä haasteet liittyen tapaamisiin, tukemiseen ja Käpy ry:n toimintaan.

Omaan menetykseen liittyvinä haasteina koettiin oma jaksaminen ja surutyö. Haastavana mainittiin se, jos omasta menetyksestä on kulunut pitkä aika. Päinvastoin myös liian lyhyt aika omasta kokemuksesta koettiin haasteena oman surutyön vuoksi. Moni vastaajista toi esiin liian vähäisen koulutuksen vertaistukijana toimimiseen. Osa vastanneista vertaistukijoista toivoi tehtävään kertauskoulutusta sekä lisäkoulutusta. Puutteellinen tieto ihmisen mielen toiminnasta sekä tarvittaessa tuettavan ohjaaminen lisäavun piiriin koettiin myös haasteena. Tuettavan ja tukijan välisistä tapaamisista

haasteiksi nousi vastausten perusteella yhteisen ajan löytäminen, etäyhteyden välillä käytävät tapaamiset sekä tukiryhmän vetäminen yksin.

Tukemiseen liittyvinä haasteina mainittiin erilaisten ihmisten kanssa toimeen tuleminen, eläytyminen tuettavan tilanteeseen sekä tuettavan odotukset vertaistuen avusta. Esiin nostettiin myös se, miten vertaistukijan tulee rajata omista kokemuksistaan kertomista, jottei tuettava kuormittuisi liikaa. Tukisuhteen päättäminen, riittämättömyyden tunne ja tuettavan ohjaaminen ammattiavun piiriin koettiin haasteellisena.

Käpy ry:n toimintaan liittyvinä haasteina mainittiin tiedottamisen vähäisyys tukijärjestön toimesta, rahallisen korvauksen hakemisen haastavuus sekä ryhmätoiminnan näkyvyyden puute. Myös uusien tuettavien saamisen vaikeus ja vertaistukijoiden saaman tuen vähäisyys järjestön puolesta nostettiin esiin.

5.4 Johtopäätökset

E-lomakekyselyyn vastasi 34 lapsensa menettänyttä vertaistukijaa 170:stä vertaistukijasta. Tutkimuksen otos jäi siis hyvin pieneksi.

Tutkimustuloksia ristiintaulukoitiin ja havaittiin, ettei vertaistukijana toimitulla ajalla tai omakohtaisesta menetyksestä kuluneesta ajasta ollut vaikutusta siihen, miten voimavaroja voisi vahvistaa vertaistukiajan työskentelyssä. Iällä ei myöskään ollut juurikaan vaikutusta siihen, mitä mieltä vertaistukijat olivat voimavarojen vahvistamisesta. Yhden vastausvaihtoehdon kohdalla oli kuitenkin selkeää jakaumaa. 20–39 vuotiaista vertaistukijoista 85,7 % oli sitä mieltä, että ohjaus, neuvonta ja palaute Käpy ry:n työntekijältä olisi toimiva keino voimavarojen vahvistamiseen. 40–59 vuotiaista vertaistukijoista 38,9 % oli samaa mieltä. Vanhimma ikäryhmästä (60-vuotiaat ja yli) vain 22,2 % oli sitä mieltä, että ohjaus, neuvonta ja palaute Käpy ry:n työntekijältä olisi toimiva keino vahvistaa voimavaroja vertaistukijana. Pystyttiin siis toteamaan, että vertaistukijan iällä on merkisyyttä siihen, miten vertaistukija kokee ohjauksen, neuvonnan ja palautteen saamisen Käpy ry:n työntekijältä vaikuttavan voimavarojen vahvistamiseen. Vastausten perusteella nuoremmat vertaistukijat kaipaisivat selkeästi enemmän ohjausta, neuvontaa ja palautetta.

Vastaajien iällä eikä vertaistukijana toimitulla tai omakohtaisesta menetyksestä kuluneella ajalla ollut vaikutusta siihen, mitkä asiat vertaistukijoita motivoi vertaistukijoina toimimisessa. Joissakin vastauksissa oli kuitenkin havaittavissa vastausten jakautumista. Kaksi vuotta tai alle vertaistukijana toimineista 100 % oli sitä

mieltä, että oma halu tukea surevia motivoi toimimaan vertaistukijana. Saman vastauksen antoi myös 3–6 vuotta vertaistukijana toimineista 85,7 % ja 7–10 vuotta vertaistukijana toimineista 50 % oli samaa mieltä. Tulokset eivät kuitenkaan olleet merkitseviä, vaikka jakaumaa vastausten välillä oli.

Voimavarat ovat yksi tärkeimmistä työkaluista vertaistukijana työskentelyssä. Palautteen saaminen suoraan tuettavalta, ajatusten jakaminen muiden vertaistukijoiden kanssa ja virkistystilaisuudet vertaistukijoiden mielestä vahvistaisivat voimavaroja vertaistukijana työskentelyssä parhaiten. Osaa voimavaroja tukevista tapahtumista ei koettu toimivina vaihtoehtoina voimavarojen vahvistajina, kuten ”torstaiteet”, yhteinen illallinen muiden vapaaehtoisten kanssa, työnohjaustapaamiset etänä tai kehityskeskustelu työntekijän kanssa.

Vertaistukijana toimiminen tuo mukanaan haasteita. Lisäkoulutus ja tiedon lisääminen, Käpy ry:n puolelta tuleva psykologinen tuki sekä oman jaksamisen huomioiminen tekisi vertaistukijana työskentelystä helpompaa ja mielekkäämpää.

Tutkimusten tulosten mukaan on havaittavissa pientä ristiriitaa vertaistukijana toimimisen voimavarojen sekä haasteiden välillä. Tuloksista pystyi huomaamaan, etteivät työnohjaustapaamiset tai kehityskeskustelut Käpy ry:n työntekijöiden kanssa lisäisi voimavaroja. Ohjauksen, neuvonnan ja palautteen saamisen Käpy ry:n työntekijän taholta koettiin vahvistavan voimavaroja 44,1 % mielestä. 55,9 % mielestä siis koettiin, ettei ohjauksella, neuvonnalla tai palautteella Käpy ry:n työntekijän taholta ollut vahvistavaa vaikutusta voimavarojen kohdalla. Kuitenkin e-lomakkeen avoimessa kysymyksessä tuotiin esille, miten kaivattiin lisäkoulutusta, tietoa ja tukea Käpy ry:n puolelta ja näiden asioiden puute koettiin tuovan haasteita vertaistukijana työskentelyssä. Voimavarojen vahvistamisen kohdalla oli myös havaittavissa ikäjakaumaa vastausvaihtoehtojen välillä. On siis hyvä, että tarjolla on erilaisia vaihtoehtoja voimavarojen vahvistamiseen.

Tutkimuskysymykset olivat: millaisia voimavaroja tarvitaan vertaistukijan työssä sekä millaisia haasteita vertaistukija voi kohdata työssään. Saimme e-lomakekyselyllä ohjattua vastaajat tutkimuskysymysten äärelle. Selvitimme, miten vertaistukijoiden voimavaroja voisi vahvistaa. Avoimen kysymyksen kautta pääsimme havaitsemaan, mitä haasteita vertaistukijat kokivat työssään. E-lomakkeen muitakin vastaustuloksia analysoidessa pystyi myös havaitsemaan merkitsevät tehtävät voimavarojen sekä haasteiden kohdalla. Tutkimustulokset antavat selkeät vastaukset tutkimuskysymyksiin.

On kuitenkin huomioitava, että tutkimuksen otos jäi hyvin pieneksi, eikä ole täysin luotettava.

5.5 Jatkotutkimusaiheita

Lapsensa menettäneiden vanhempien kokemaa vertaistukea on tutkittu Suomessa kattavasti. Tutkimuksia vertaistukijoista ja heidän kokemuksistaan voisi lisätä.

Opinnäytetyömme e-lomakekyselyn vastaajista vain yksi oli mies.

Tutkimusehdotuksemme tuleviin tutkimuksiin on jatkaa lapsensa menettäneiden vertaistukijoiden, erityisesti miesten, kokemusten ja tarpeiden tarkastelua.

6 Pohdinta

6.1 Tulosten tarkastelu

Tarkoituksena oli tarkastella saatuja tuloksia suhteessa aikaisempiin tutkimuksiin. Lapsensa menettäneiden vanhempien vertaistukijoiden kokemuksia vertaistukijan työstä ei ole kuitenkaan aiemmin juuri tutkittu, joten keskityimme pelkästään laatimamme e-lomakkeen vastauksiin ja laadimme tulokset niiden pohjalta. Vanhempien kokemaa vertaistukea on kuitenkin tutkittu Suomessa kattavasti.

6.2 Luotettavuus

Opinnäytetyö arvioitiin määrällisen tutkimuksen perustein. Yhden kysymyksen analysoinnin kohdalla käytimme laadullisen tutkimuksen perusteita. E-lomakkeen kysymykset suunniteltiin niin, että ne mittaavat oikeita asioita ja näin sisällyttävät koko tutkimusongelman. Kyselylomakkeen toimivuus testattiin viisihenkisellä kokeiluryhmällä ennen oikealle vastaajaryhmälle lähettämistä. Kokeiluryhmän jälkeen nähtiin, ettei kyselylomakkeeseen tarvinnut tehdä muutoksia. (Heikkilä 2014: 58.)

Arviointimenetelmiin vaikuttaa tutkimuskysymys, muuttujien mitta-asteikot ja mittausvirheet sekä se, onko aineistosta riittävästi havaintoja. Validiteetti tarkoittaa sitä, miten hyvin on onnistuttu mittaamaan haluttua asiaa. Luotettavuuteen vaikuttaa se, onko tutkimuksen kysymykset onnistuneita ja ymmärrettäviä. (Heikkilä 2014: 174–180.) Tutkimuksen kysymykset sekä e-lomakkeen kysymykset ja vastausvaihtoehdot laadittiin yhdessä Käpy ry:n kanssa. Ne suunniteltiin suoraan kohdennetulle vastaajaryhmälle.

Opinnäytetyössämme noudatimme hyvää tieteellistä käytäntöä. Opinnäytetyön tulokset perusteltiin aineiston pohjalta. Aineisto kerättiin oikeaoppisia menetelmiä käyttäen ja kunnioittavalla lähestymistavalla. E-lomakkeen kysymykset laadittiin selkeiksi ja suoraan kyselyn vastaajia varten. Tutkimuksen tavoitteena oli, että aineistoa saadaan kerättyä tarpeeksi, jotta tulokset olisivat mahdollisimman luotettavia. (Puusa & Juuti 2020.) Jos otos jää pieneksi, tulos voi jäädä sattumanvaraiseksi. Tämä voi johtaa siihen, että tulos on epätarkka. (Heikkilä 2014: 178.) 170:stä vertaistukijasta kyselyyn vastasi 34 vertaistukijaa, eli 20 % kokonaismäärästä. Otos tutkimuksessa jäi siis pieneksi ja on epätarkka.

Tulosten selkeyttämiseksi taustatiedoista yhdistettiin vastausvaihtoehtoja vähemmän tarkoiksi. Näin tehtiin vastaajien ikäjakauman, vertaistukijana toimitun aikajakauman sekä omakohtaisesta menetyksestä kuluneen ajan ilmaisemiseksi ennen vertaistukijaksi ryhtymistä. Vastaajista vain yksi oli mies, jonka takia jätimme sukupuolen täysin huomioimatta ristiintaulukoinnissa. Laadullisen kysymyksen alkuperäisilmaisut pelkistettiin niin, että vastauksen keskeinen sisältö pysyi muuttumattomana.

6.3 Eettisyys

Opinnäytetyötä tehdessä noudatimme eettisiä periaatteita sekä toimintatapoja. Eettisiä periaatteita ovat yksityisyys ja tietosuoja, vahingoittamisen välttäminen ja tutkittavan itsemääräämisoikeus. (Kuula 2011: 61). E-lomakekyselyyn vastattiin anonyymisti, jotta yksityiseedensuoja säilyisi. Kyselyyn vastanneista vain yksi oli vastannut olevansa mieshenkilö. Anonymiteetin suojaamiseksi emme tarkistelleet sukupuolen vaikutusta muihin tuloksiin.

Tutkimustulokset perustuivat vertaistukijoiden omiin kokemuksiin, joten saadut tulokset ovat henkilökohtaisia ajatuksia asiaan liittyen. Käsittelemme herkkää ja henkilökohtaista aihetta, joten kyselyn oli hyvä olla sensitiivinen sekä kunnioittava. Sensitiivisyyden toteutumiseksi oli tärkeää, että tutkittuun aiheeseen oli perehdytty ennen kyselylomakkeen lähettämistä (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019). Monet e-lomakkeen avoimen kysymyksen vastaukset olivat tunnistettavia ja henkilökohtaisia. Tämän vuoksi olemme esittäneet työssämme vain muutamia esimerkkejä alkuperäisilmaisujen pelkistämisestä.

Tutkimukseen osallistuvien itsemääräämisoikeutta kunnioitettiin siten, että vastaajille annettiin mahdollisuus päättää, haluavatko he osallistua tutkimukseen.

Vapaaehtoisuuden toteutumiseksi vastaajien tuli saada riittävästi tietoa tutkimuksesta. (Kuula 2011: 61.) Tutkittaessa arkaluontoista aihetta tutkittaville kerrotaan tutkimuksen pääaiheet, jotta tutkittavat voivat arvioida haluavatko he osallistua tutkimukseen. (Kuula 2011: 105). Vastaajille jaettiin linkki tutkimuksen tiedotteeseen (Liite 3). Tiedotteesta kävi ilmi tutkimuksen perustiedot, vapaaehtoisuus, tutkimuksen tarkoitus, tutkimuksen toteuttajat, tutkimusmenetelmät ja toimenpiteet sekä tutkimustuloksista tiedottaminen. Tietosuojan varmistamiseksi e-lomakkeessa oli linkki tietosuojasivustolle. Tutkimuksen alussa pyydettiin vastaajia vahvistamaan suostumus tutkimukseen osallistumiseen ja vastausten käyttämiseen opinnäytetyössä.

Etsimme aiempaa tutkittua tietoa tietokannoista, kuten Cinahl ja ProQuest. Käytimme työssämme hyväksi vain enintään yksitoista vuotta vanhoja julkaisuja. Veimme työmme Turnitin-plagiointitarkastuksen läpi samankaltaisuuden välttämiseksi.

6.4 Kehittämisehdotukset

Tutkimusotos jäi melko pieneksi ja siksi tutkimuksen tulos on epätarkka eikä luotettava. Olisi hyvä, että aihetta tutkittaisiin lisää ja vastaajia kyselyyn olisi suurempi ryhmä. Pohdimme sitä, olisiko vertaistukijoiden yhteinen tapaaminen toiminut kyselylomakkeen täyttöön käytettävänä aikana. Keinoja vastaajien motivointiin voisi lisätä. Yhteistyömme Käpy ry:n kanssa oli toimivaa ja tulevaisuudessakin tutkimuksia kannattaa tehdä yhteistyössä heidän kanssaan.

E-lomake oli auki vertaistukijoille kahden viikon ajan. Tutkimuksen aihe oli hyvin sensitiivinen ja e-lomakkeen kysymykset ovat voineet vaatia vastaajilta aikaa, keskittymistä ja omien tunteiden säätelyä. Pohdimme, olisiko lisäaika lomakkeen aukiololle helpottanut vastaajia ja lisännyt vastauksien määrää.

6.5 Ammatillinen kasvu

Opinnäytetyön työstäminen on ollut silmiä avaavaa, opettavaista sekä antoisaa. Perehtyminen lapsensa menettäneiden vanhempien vertaistukijoiden toimintaan on opettanut meitä paljon ja valmistanut tulevaan ammattiin.

Työskentely yhdessä on sujunut ongelmitta. Pysyimme yhdessä sovitussa aikataulussa ja noudatimme yhdessä sovittuja työskentelytunteja.

Tulevina kätilöinä tulemme mahdollisesti kokemaan menetyksen hetkiä työssämme ja kohtaamaan surevia lapsensa menettäneitä perheitä. On hienoa, että olemme pystyneet perehtyä tällaiseen aiheeseen ja Käpy ry:n toimintaan jo etukäteen. Kasvu ammattiin tapahtuu työn ja toiminnan kautta ja nyt tuntuu, että meillä on hyvät lähtökohdat edetä.

Lähteet

Aho, Anna Liisa & Kaunonen, Marja & Malmisuo, Jaana 2018. The effects of peer support on post-traumatic stress reactions in bereaved parents. *Scandinavian Journal of Caring Sciences* 32 (1) 326–334.

Aho, Anna Liisa & Kaunonen, Marja & Paavilainen, Erja 2011. Mothers' experiences of peer support via an Internet discussion forum after the death of a child. *Scandinavian Journal of Caring Sciences* 26 (3) 417–26

Elo, Satu & Tohmola, Anniina & Kajula, Outi & Kääriäinen, Maria 2022. Laadullisen sisällönanalyysin vaiheet ja eteneminen. *Hoitotiede* 34 (4), 215–225.

Globalis 2020. Suomen YK-liitto. Verkkodokumentti
<<https://www.globalis.fi/Tilastot/lapsikuolleisuus?country=232>> poimittu 30.3.2022

Heikkilä, Tarja 2014. Tilastollinen tutkimus.9. uud. painos. Porvoo: Edita.

IBM SPSS Statistics 2022. Verkkodokumentti. <<https://www.ibm.com/products/spss-statistics>> poimittu 11.4.2022

Joronen, Katja & Rantanen, Anja & Risunen, Tarmo & Aho, Anna Liisa 2017. Perheen toiminta ja siihen yhteydessä olevat tekijät lapsen kuoleman jälkeen. *Hoitotiede* 29 (1). 24–36.

Kekäläinen, Piia & Kaukonen, Marja & Aho, Anna Liisa 2016. Parisuhteeseen saatu tuki lapsen kuoleman jälkeen. *Tutkiva hoitotyö* 14 (3). 4–12.

Klarare, Anna – Carlsson, Tommy – Mattsson, Elisabet 2020. Belonging to a community of care: Mothers' experiences of online peer support groups for parents having lost a child with congenital heart defects. Taylor & Francis Group, *Death studies*.

Kuula, Arja 2011. Tutkimusetiikka. Aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. 2. uud. painos. Jyväskylä: Vastapaino.

Käpy 2022. Käpy lapsikuolemaperheet ry. Verkkodokumentti. <<https://kapy.fi/>> poimittu 1.4.2022

Manninen, Sirpa & Aho, Anna Liisa 2018. Lapsensa kuoleman kokeneiden vanhempien parisuhteeseensa toivomat tuenantajatahot. *Hoitotiede* 30 (3). 214–226.

Mielenterveyden keskusliitto. Vertaiset ja kokemusasiantuntijat. Verkkodokumentti.
<<https://www.mtkl.fi/toimintamme/vertaiset-ja-kokemusasiantuntijat/>> 4.10.2022

Palokangas, Elina & Haaranen, Ari & Pietilä, Anna-Maija & Häggman-Laitila, Arja 2018. Viidesluokkalaisten lasten ja heidän perheidensä voimavarat ja tuen tarpeet - Asiakirja-analyysi laajoista terveystarkastuksista. *Hoitotiede* 30 (2). 143–154.

Parviainen, Kaisa & Kaunonen, Marja & Aho, Anna Liisa 2012. Vanhempien kokemuksia yksilövertaistuesta lapsen kuoleman jälkeen. *Hoitotiede* 24 (2). 150–162.

Savolainen, Sirkku & Kaunonen, Marja & Aho, Anna Liisa 2013. Vanhempien selviytymisessä auttavat tekijät lapsen kuoleman jälkeen. *Hoitotiede* 25 (3). 222–235.

Terveyskylä 2022. Mitä on vertaistuki? Verkkodokumentti
<<https://www.terveyskyla.fi/vertaistalo/tietoa-vertaistuesta/mit%C3%A4-on-vertaistuki>>
4.4.2022

Terveyskylä 2022a. Kuka on vertaistukija? Verkkodokumentti <
<https://www.terveyskyla.fi/vertaistalo/vertaistukijalle/kuka-on-vertaistukija>> 4.10.2022

Tilastokeskus 2020. Kvalitatiivinen tutkimus. Verkkodokumentti
<https://www.stat.fi/meta/kas/kvalit_tutkimus.html> poimittu 31.3.2022

Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2019. Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa. Tutkimuseettisen neuvottelukunnan julkaisuja (3).

E-lomake

Lomake on ajastettu: julkisuus alkaa 2.12.2022 12.30 ja päättyy 31.12.2022 23.59

Vertaistuki lapsensa menettäneille vanhemmille

Hyvä vertaistukija,

Olemme kaksi kättilöopiskelijaa Metropolian ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä, jonka aiheena on lapsensa menettäneiden vanhempien vertaistuki. Keskitymme työssämme vertaistukijan rooliin. Olemme päässeet tekemään opinnäytetyön yhteistyössä Käpy ry:n kanssa.

Kyselyn avulla on tarkoitus selvittää, minkälaisia voimavaroja vertaistukija työssään tarvitsee ja millaisia haasteita työssä voi kohdata. Opinnäytetyön tuloksia voidaan hyödyntää sosiaali- ja terveysalan koulutuksissa sekä Käpy ry voi hyödyntää niitä kehittäessään toimintaansa.

Kysely täytetään anonymisti ja kyselyyn vastaaminen vie noin 5 minuuttia. Vastaus aikaa on 31.12. asti.

[Tiedote tutkimuksesta](#)

Ystävällisin terveisin,
Mandi Martins ja Peppi Saukkola

Suostumus

Olen saanut tiedot opinnäytetyöhön mahdollisesti liittyvästä henkilötietojen keräämisestä, käsittelystä ja luovuttamisesta ja minun on ollut mahdollista tutustua opinnäytetyöhön liittyvään tietosuojaselosteeseen.

Linkki tietosuoja sivustolle: <https://tietosuoja.fi/gdpr>

Minua ei ole painostettu eikä houkuteltu osallistumaan opinnäytetyöhön.

Minulla on ollut riittävästi aikaa harkita osallistumistani opinnäytetyöhön.

Ymmärrän, että osallistumiseni on vapaaehtoista ja että voin peruuttaa tämän suostumukseni koska tahansa syytä ilmoittamatta. Olen tietoinen siitä, että mikäli keskeytän opinnäytetyöhön liittyvään kyselyyn osallistumisen tai peruutan suostumukseni, minusta keskeyttämiseen ja suostumukseni peruuttamiseen mennessä kerättyjä tietoja ja näytteitä voidaan käyttää osana tutkimusaineistoa.

Suostumalla vahvistan osallistumiseni tähän opinnäytetyön kyselyyn.

Suostun vastausteni käyttämiseen opinnäytetyössä. *

Perustiedot

1. Sukupuoli

- Nainen
- Mies
- Muu/en halua vastata

2. Ikä

- alle 20 vuotta
- 20–29 vuotta
- 30–39 vuotta
- 40–49 vuotta
- 50–59 vuotta
- 60 vuotta tai yli

Toimiminen vertaistukijana

3. Kauanko olet toiminut vertaistukijana?

- alle 1 vuotta
- 1–2 vuotta
- 3–4 vuotta
- 5–6 vuotta
- 7–8 vuotta
- 9–10 vuotta
- yli 10 vuotta

4. Kuinka kauan omakohtaisesta menetyksestä oli ehtinyt kulua ennen kuin ryhdyit vertaistukijaksi?

- 1–5 vuotta
- 6–10 vuotta
- 11–15 vuotta
- 16–20 vuotta
- yli 20 vuotta

5. Mitkä asiat motivoivat sinua vertaistukijana toimimisessa? (voi valita useamman)

- Halu tehdä vapaaehtoistyötä
- Halu tukea muita surevia
- Halu tarkastella omaa menetystä
- Halu olla osana vapaaehtoisten yhteisöä
- Kokemus toiminnan merkityksellisyydestä
- Olen saanut itse tukea, ja haluan antaa sitä nyt muille
- En saanut itse riittävää tukea, ja haluan siksi vaikuttaa muiden tuen saantiin
- Haluan vertaistukitehtävän kautta muistella ja kunnioittaa lapseni muistoa

6. Miten voimavarojasi vertaistukijana voisi vahvistaa? (voi valita useamman)

- Palautteen saanti tuettavalta
- Ohjaus, neuvonta ja palaute Käpy ry:n työntekijän taholta
- Lisäkoulutus
- Asioiden jakaminen muiden vapaaehtoisten kanssa
- Virkistystilaisuudet
- Oma vertaistukiryhmä vapaaehtoisille
- Tauot vapaaehtoistyöstä
- Työnohjaustapaamiset livenä omalla paikkakunnalla
- Työnohjaustapaamiset etänä
- Työntekijän/ammattilaisen ohjaama kurssi, jossa ohjattuja voimavarahetkiä ja läsnäoloharjoitteita (etänä tai livenä)
- Mahdollisuus "kehityskeskusteluun" työntekijän kanssa (esim. kerran vuodessa)
- Mahdollisuus osallistua aiheita ja surua käsitteleviin tapahtumiin, esim. elokuvat, näyttelyt, teatteriesitykset
- Yhteinen illallinen muiden vapaaehtoisten kanssa
- Kuukausittaiset etätapaamiset työntekijän ja vapaaehtoisten kanssa ("torstaiteet")

7. Mitkä asiat koet haastavina toimiessasi vertaistukijana?

Tiedonhakutaulukko

Käytetty tietokanta	Hakupäivämäärä	Hakusanat	Rajaukset	Osumat	Otsikon perusteella valitut	Tiivistelmä perusteella valitut	Koko tekstin perusteella valitut
CINALH		Peer support after death	Julkaisu vuosi 2011-2022 Full text	3	1	1	1
CINALH		Vertaistuki	Julkaisu vuosi 2011-2022 Full text	2	0	0	0
CINALH		Death of a child	Julkaisu vuosi 2011-2022 Full text	390	1	1	1
CINALH		Lapsen kuolema	Julkaisu vuosi 2011-2022 Full text	1	1	1	1
ProQuest		Lapsen kuolema	Julkaisu vuosi 2011-2022 Full text	17	4	3	3
CINALH		Lapsen kuoleman jälkeen	Julkaisu vuosi 2011-2022 Full text	7	2	1	1
CINALH		Voimavarat	Julkaisu vuosi 2011-2022 Full text	2	1	1	1

Tiedote tutkimuksesta

TIEDOTE TUTKIMUKSESTA

Vertaistuki lapsensa menettäneille vanhemmille

Pyyntö osallistua tutkimukseen

Teitä pyydetään mukaan tutkimukseen, jossa tutkitaan vertaistukijoiden kokemuksia tuen antamisesta lapsensa menettäneille vanhemmille. Olemme arvioineet, että sovellutte tutkimukseen, koska olette mukana Käpy ry:n toiminnassa vertaistukijan roolissa. Tämä tiedote kuvaa tutkimusta ja teidän osuuttanne siinä. Perekäyttyänne tähän tiedotteeseen teillä on mahdollisuus esittää kysymyksiä tutkimuksesta. Yhteistietomme löytyvät tämän tiedotteen lopusta. Kyselyn alussa teiltä pyydetään suostumus tutkimukseen osallistumisesta.

Vapaaehtoisuus

Tutkimukseen osallistuminen on täysin vapaaehtoista. Kieltäytyminen ei vaikuta toimintaanne tai kohteluunne Käpy ry:ssä. Voitte myös keskeyttää tutkimuksen koska tahansa syytä ilmoittamatta.

Tutkimuksen tarkoitus

Tämän tutkimuksen tarkoituksena on kuvailla vertaistukijoiden kokemuksia tuen antamisesta lapsensa menettäneille vanhemmille. Tutkimus on tarkoitettu suorittamaan e-lomakkeen avulla yhteistyössä Käpy- lapsikuolemaperheet ry:n kanssa.

Tutkimuksen toteuttajat

Tutkimuksen toteuttaa Metropolia ammattikorkeakoulun kaksi kättilöopiskelijaa. Metropolian rooli on ohjata ja valmistaa opinnäytetyön aloituksessa, toteutuksessa ja raportoinnissa. Tutkimus on osa opiskelijoiden opinnäytetyötä. Hanke toteutetaan yhteistyössä Käpy ry:n kanssa.

Tutkimustuloksista tiedottaminen

Kyseessä on opinnäytetyö, joka julkaistaan Theseus-tietokannassa. Tutkimuksen vastaajat voivat halutessaan tutustua tutkimuksen tuloksiin julkaisun jälkeen Theseuksen kautta, missä se on kaikille nähtävissä.

Tutkimuksen päättäminen

Myös tutkimuksen suorittaja voi halutessaan keskeyttää tutkimuksen. Tulokset analysoidaan opinnäytetyössä ja sen julkaisun jälkeen voi vastaaja halutessaan tutustua tuloksiin.

Lisätiedot

Pyydämme teitä tarvittaessa esittämään tutkimukseen liittyviä kysymyksiä tutkijalle/tutkimuksesta vastaavalle henkilölle.